

ชื่อเรื่องคุณิพนธ์	คนพิการขาขาดไทย: กระบวนการตีตราและการปรับตัว
ชื่อผู้เขียน	ทิพาภรณ์ เยสุวรณ์
หลักสูตร	ปรัชญาคุษฎีบัณฑิต (สังคมศาสตร์)
อาจารย์ที่ปรึกษา	รองศาสตราจารย์ ดร. ปรีชา อุปโยคิน
อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม	รองศาสตราจารย์ ดร. เทอดชัย ชีวะเกตุ

บทคัดย่อ

การศึกษาคนพิการขาขาด: กระบวนการตีตราและการปรับตัว มีวัตถุประสงค์ 3 ประการ ได้แก่ (1) เพื่อศึกษาวิถีการดำเนินชีวิตของคนพิการขาขาดก่อนและหลังพิการขาขาด (2) เพื่อศึกษาถึงกระบวนการตีตราและผลกระทบจากกระบวนการตีตราที่มีต่อคนพิการขาขาดและ (3) เพื่อศึกษาวิถีชีวิตและการปรับตัวเข้าสู่สังคมของคนพิการขาขาด โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ผสมผสานการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ผลการศึกษา พบว่า

การดำเนินชีวิตคนพิการขาขาดก่อนพิการขาขาดมีวิถีชีวิตดังเช่นคนปกติทั่วไป ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมและเป็นผู้มีบทบาทหลักในการหารายได้เลี้ยงครอบครัวส่วนสาเหตุที่ทำให้พิการขาขาดมากที่สุดทั้ง 4 ภาคคือ อุบัติเหตุ รองลงมาคือการเหยียบกับระเบิดและโรคประจำตัว เมื่อกลายเป็นคนพิการขาขาดส่วนใหญ่มองว่าตนเองเป็นคนมีปมด้อยเป็นภาระต่อสังคม เกิดความอับอายและน้อยเนื้อต่ำใจเนื่องจากข้อจำกัดด้านร่างกายทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอาชีพรายได้ และบทบาทในครอบครัวถูกลดลง

กระบวนการตีตราและผลกระทบที่มีต่อคนพิการขาขาด ท้นที่ที่ถูกตัดขากลายเป็น “คนพิการขาขาด” การตีตราก็เกิดขึ้นทันที ซึ่งการตีตราจากสังคมเป็นไปใน 3 ลักษณะ ได้แก่ (1) การตั้งชื่อเล่นใหม่เพิ่มหลังชื่อเดิม (2) การขึ้นทะเบียนเป็นคนพิการและ (3) การมองอย่างสงสาร คนพิการขาขาดต้องใช้กำลังใจกำลังกาย กำลังวิริยะอุตสาหะในการปรับตัวโดยเฉพาะการปรับตัวเพื่อคงวิถีการดำเนินชีวิต คนพิการขาขาดพยายามปรับตัวให้วิถีชีวิตไม่ให้เกิดแตกต่างจากประชากรอื่นในสังคม และพยายาม

พัฒนาคนให้ได้รับการยอมรับจากประชากรอื่น โดยเฉพาะผู้ที่ไม่พิการผ่านการหาเลี้ยงครอบครัว การเข้าร่วมกิจกรรม การติดต่อสื่อสาร เป็นต้น

การปรับตัวเข้าสู่สังคมของคนพิการขาขาด กำลังใจจากครอบครัวทำให้สามารถยอมรับความเป็นคนพิการขาขาดได้ในระยะเวลา 1-2 ปี การยอมรับความพิการขาขาดและการจัดการกับเอกลักษณ์ที่เปลี่ยนไป ความพิการขาขาดก่อให้เกิดปฏิกิริยาตอบสนองในระดับความรุนแรงแตกต่างกันแต่ละบุคคลขึ้นกับสาเหตุ ระยะเวลา บุคลิกเฉพาะตนและลักษณะทางจิตวิทยาของครอบครัว ปฏิกิริยาดังกล่าวแบ่งออกได้เป็น 3 ช่วงคือ ช่วงปฏิเสธความพิการ ช่วงปรับตัว และช่วงยอมรับความเป็นคนพิการซึ่งคนพิการจะพัฒนาบทบาทตนต่อครอบครัวและสังคม

การใส่ขาเทียมถือว่าเป็นการสร้างเอกลักษณ์ใหม่และชีวิตใหม่ที่ทำให้คนพิการขาขาดสามารถเดินได้ทำงานได้ มีครอบครัว มีอาชีพและรายได้เช่นกับปกติทั่วไป มีการพัฒนาเชิงบวกขึ้นหลังระดับความพิการลดลงเพราะสวมใส่ขาเทียม แต่ความพิการขาขาดก็ไม่ได้หายไปสังคมยังคงตีตราว่าเป็นคนพิการ แต่คนพิการขาขาดเหล่านี้พยายามปรับตัวและพัฒนาเพื่อให้ได้รับการยอมรับจากประชากรอื่น ซึ่งทำให้ระดับความภาคภูมิใจในตนสูงขึ้นเนื่องจากสังคมให้การยอมรับและมีคุณภาพชีวิตที่ดี

การศึกษาค้นคว้าได้พบว่าการที่คนพิการถูกตีตราจากสังคมนั้น สำหรับคนพิการแล้ว การตีตราไม่ได้อยู่กับคนพิการตลอดไป และการที่จะลบรอยตีตราออกไปนั้น คนพิการจะต้องยอมรับความพิการที่เกิดขึ้นให้ได้เสียก่อน และเมื่อได้รับขาเทียมสวมใส่แล้ว ต้องสามารถพาตัวเองทำกิจกรรมและทำงานร่วมกับสังคมได้ การตีตราจะหายไปจากความรู้สึกของคนพิการ คนพิการบางรายยังมีความรู้สึกว่าตนเองมีค่า ได้ทำงานที่มีเกียรติเงินได้รับการยกย่อง เชิดชูจากคนรอบข้างอยู่เสมอ “ขาเทียม” เสมือนเป็นอุปกรณ์นำพาให้คนพิการขาขาดได้พบกับชีวิตใหม่ทำให้ขั้นตอนของ “กระบวนการตีตรา” จากสังคมสิ้นสุดลงด้วย ประเด็นสำคัญคือ การขยายการยอมรับคนพิการขาขาดที่เข้าสู่ชีวิตปกติให้สังคมรับรู้มากขึ้น เพื่อให้คนในสังคมเปลี่ยนมุมมองและยอมรับคนพิการขาขาดให้มีโอกาสในการสร้างประโยชน์ต่อสังคมและประเทศชาติเช่นเดียวกับคนปกติต่อไป

คำสำคัญ: คนพิการขาขาด/กระบวนการตีตรา

Dissertation Title	Thai amputees: Stigma and the Adaptation
Author	Tipaporn Yesuwarn
Degree	Doctor of Philosophy (Social Sciences)
Advisor	Assoc. Prof. Ph. D. Preecha Uppayothin
Co-Advisor (if any)	Assoc. Prof. Ph. D. Therdchai Jivacate

ABSTRACT

This study has three objectives are: (1) To explore daily lives of amputees before and after amputation; (2) To study stigma concerning amputees and the impacts of that stigma; (3) To study the daily lives, daily activities and adjustments to society after amputation. The study is performed by both quantitative research methods and qualitative research methods. The results of study are.

The lifestyles of the amputees before amputation were normal; most were working in agriculture, and most amputees were the main provider of income for their families. The main causes of disability in all four regions of Thailand consisted of accidents, stepping on landmines, and illnesses. Most amputees feel ashamed and disappointed and perceive themselves as being weak and a burden to society due to their physical limitations and decreased role in the family.

The stigma and impact of the stigma associated with amputees is instantly acquired after amputation. The social stigma comes with three main features: (1) a new nickname or addition of a label after the amputees' real name; (2) registration as a person with disabilities; (3) pitiful and depressed looks from society. Amputees need to use a lot of persistence, effort, and both physical and psychological strength to adjust themselves to their lifestyles. Amputees try to adjust their lifestyles to lessen the difference between themselves and non-disabled members of society.

Amputees constantly attempt to improve themselves through self-development to achieve acceptance from the non-disabled and attempt to acquire income for their families through new methods, such as participating in activities and communications.

Lifestyle adjustment of amputees usually takes 1-2 years; dealing with identity change and self-acceptance is heavily dependent on encouragement and support from family members and friends. The severity of reactions is different for every individual amputee, depending on cause, time, personality, and family psychology. Self-acceptance can be divided into three reaction sets: (1) Denial; (2) Adjustment and (3) Acceptance. After self-acceptance is achieved, the amputee is then able to enter self-development to increase their family and social role.

The use of prosthetic limbs allows amputees to attain a new identity. The prosthesis allows the amputee to walk, work, have careers and look after their families as they did prior to amputation. Positivity and development increases as disability decreases after the usage of artificial limbs. However, society still perceives the amputees as disabled persons and the stigma remains. Even so, the amputees continue to adapt themselves and develop themselves to receive acceptance from society, leading to increased self-esteem and better quality of life.

This study shows that the stigma of the amputees is not permanent. To remove stigma, the amputee must first accept their disability, then proceed to the use of prosthesis. Once the amputee starts using prosthetic limbs, they start depending on themselves, working, and being able to interact with the community, all of which leads to abolishing of the amputees' self-placed stigma. Many working amputees are recognized and receive praise and honor from society. Prosthesis act as a tool for amputees to obtain a new lifestyle and leave behind any stereotypes and stigma concerning their conditions. The key issue is to increase society's acceptance of amputees lifestyles so that amputees can regain opportunities to benefit both the society and the nation.

Keywords: limb amputee/stigma